

מועד קטן ד-ב
עניין: ט"ו בשבט

תשובות רבינו גרשום מאור הגולה סי' יד

וששאלתם צבור שבקשו לגזור תענית שני וחמישי ושני, ופגעו בו בתענית ראשון ט"ו לשבט, אם יש לחוש לר"ה ולדחות התענית או לא.

כך דעתי נוטה שהתענית נדחה לשבת הבאה ואין קובעים תעניות בו דלא מצינו תענית בר"ה כלל, ותנן (ארבעה ראשי שנים הם וכיון דקתני להו בהדי הדדי דומיה דהדדי נינהו, ה"נ כיון דשאר לית בהו תעניות רביעי נמי ל"ל תענית ואע"ג דאינהו נמי עדיפי מיניה כיון דקתני להו בהדי הדדי להא מלתא אידמן להדדי, דאי) תימא לא בשאין זריזים א"א דלא למיעבד בה חדא, וכן אשכחן דילפינן מהדדי א"ר אסי (א"ר משום רבי נחוניא איש בקעה חוורתן עשר נסיעות) וערבה וניסוך המים הלכה למשה מסיני, ואמרי עלה, אמר רב אשי כי גמירי הלכתא דילדה שרי, דזקנה אסור (א"ר), בזמן שבית המקדש קיים, אבל בזמן שאין ביהמ"ק קיים לא, אלמא כיון דגמירי בהדי הדדי (א"ר) ילפינן מהדדי, ושלום גרשון בר' יהודה מ"ה ז"ל.

בני יששכר מאמרי אב מאמר ד'

ג) **וכן** הוא הענין בט"ו בשבט שעושין אותו יום טוב והוא ראש השנה לאילנות [ר"ה ב.] (הנה הוא ג"כ ארבעים יום קודם כ"ה אדר), נרמז כי האדם עץ השדה [דברים כ יט], וכבר ידעת פלוגתת ר' אליעזר ור' יהושע [ר"ה י:] ר' אליעזר ס"ל בתשרי נברא העולם ור' יהושע ס"ל בניסן (ותרווייהו קשוט לדברי מרן האריז"ל [פרע"ח שער ר"ה פ"ד] זה במעשה וזה במחשבה), והנה אנן פסקינן כר' אליעזר

ואומר לך את הנלענ"ד, דהנה בכ"ה באלול התחלת בריאת העולם (א"ר), והתחלת בריאת העולם היה בבחינת תואר מלכות בכדי להקרא מלך כי אין מלך בלא עם (א"ר), והנה מלכות סוף מעשה במחשבה תחלה, וישראל עלו במחשבה תחלה (א"ר), (בראשית בשביל ישראל שנקראו ראשית [רש"י בראשית א' א'] אשר ^{המה} ימליכוהו והמה יתחתנו ויתחברו למלך הכבוד ע"י התורה שנקראת ראשית), והנה אמרו רז"ל ארבעים יום קודם יצירת הוולד מכריזין ברקיע בת פלוני לפלוני [סוטה ב.] וכדוגמא הלזו ארבעים יום קודם כ"ה אלול הוא זמן שלפנינו ט"ו באב ישראל עלו במחשבה להתחתן במלך הכבוד, (*) על כן יום